

І чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК



SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

Редакция: 1 Администрация:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: Henderson 4-0237
УНС: Henderson 5-8740
Тел. з Нью Йорку:
BArclay 7-4125

PIK LXVIII. Ч. 45. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го БЕРЕЗНЯ 1961 ЦЕНТІ 12 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 10, 1961 No. 45. VOL. LXVIII.

У Сторіччя безсмертя Тараса Шевченка

ЕКЗЕКУТИВА КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУЛА ЗУСТРІЧ І НАРАДИ У ВАШИНГТОНІ, ВИБРАЛА МІСЦЕ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА

Вашингтон. — Продовжуючи свої наполегливі зусилля для здійснення схваленого одностороннім Конгресом і підписаного Президентом З'єднаних Держав Америки закону про дозвіл на здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченку, "всесоюзному чемпіонові волі" — як його названо в урядових документах, — у столиці країни, Вашингтоні, щоб в той спосіб вшанувати його пам'ять у сторіччя його смерті. Екзекутива Крайового Комітету Пам'ятника Шевченку відбула минулого вівторка, 7-го березня, свою чергову зустріч і наради у Вашингтоні, вибрала одне із кількох поставлених їй до розпорядження — місце на будову пам'ятника. Відбула конференція з представниками одного із рішальних у справі пам'ятника столичні Бюра Парків Столиці в департаменті внутрішніх справ та мала зустріч із декількома із зацікавлених осіб і прихильників цієї справи сенаторів та конгресменів в Капітолію. Із членів Екзекутиви Комітету в цих зустрічах і нарадах взяли участь: заступник голови Комітету та голова УККОМІТЕТУ проф. Лев Добрянський, на голові і плечах якого спочиває вся акція у Вашингтоні, екзекутивний директор Комітету і президент УККА Дмитро Галицький, секретар Комітету д-р Ярослав Падок, фінансовий референт Ігнат Білинський, мистецький референт Святослав Гордінський, референт публікацій ред. Василь Мудрий, референт зв'язів Йосип Лісогріт та члени Екзекутиви: п-ні Олена Лотоцька, д-р Мазів Стахів, д-р Роман Сухий, ред. С. Зиблікевич, ред. Вол. Душник, ред. А. Драган та члени Комітету чи його комісії і зацікавлені в його праці мистець Сергій Литвиненко, проф. Олександр Повстенко, п. Борис Рікепський, до яких долучився д-р Юрій Старосольський.

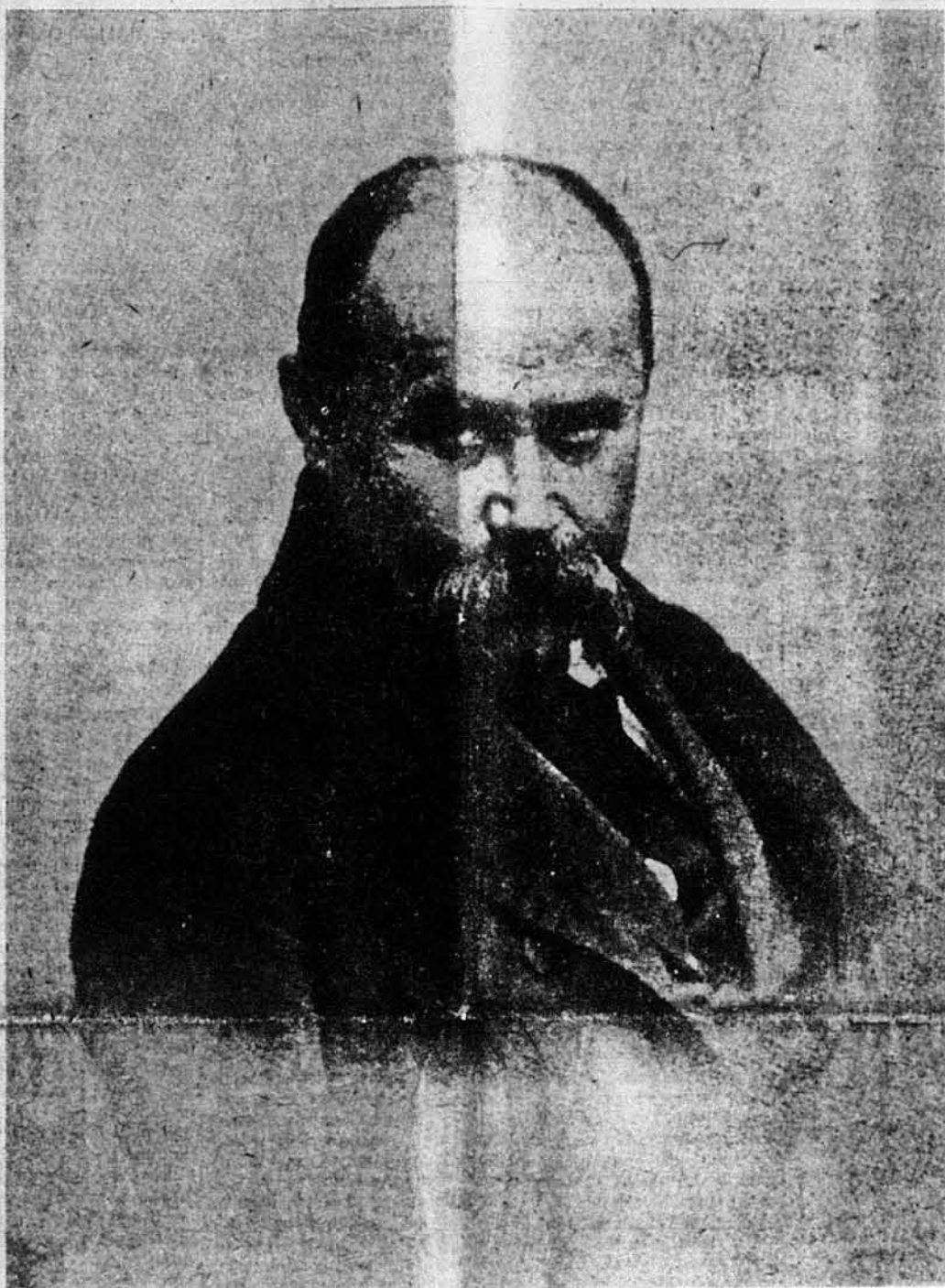
У програмі дня оголиено насамперед три головні місця, які стоять до розпорядження та які можна б брати до уваги в пошукуванні відповідного місця на пам'ятник Шевченку, а це: більшу площу при 16-й вулиці і Колумбія Ровд; малий сквер в "дипломатичному районі" при Массачусеттс евею і вулиці "С" та більшу площу при Вірджинія евею між 21 і 22 вулицями. Всі прив'язні однодушно вирішили, що із зазначених місць ще найкращим і найбільш відповідним на здвигнення пам'ятника Шевченку була б площа при Вірджинія евею і це своє рішення та офіційно закомунікували в зустрічі з представниками Бюра Парків Столиці і Департаменту внутрішніх справ. Речником Комітету Пам'ятника Шевченку на цій зустрічі-конференції був проф. Лев Добрянський, а Бюро репрезентували виконуючий обов'язки суперінтендента (голови) Т. Соттон Джет та його співробітники пп. Фрімен і Ендрюз. Проф. Л. Добрянський з'ясував їм офіційно рішення Комітету, а Д. Галицький їм інші учасники додали ряд зав'яз. Із відповіді та висновку п. Джета і його співробітників, які при цьому користувалися також мапою столиці, можна було висловити, що це Бюро прихильно ставиться до ідеї пам'ятника та готове піти в усьому на зустріч побажанням Комітету в тих справах, що від нього залежні. Відомо бо, що голос у цій справі мати-

муть ще інші установи, наприклад Комісія Мистецтва, що має затвердити проєкт пам'ятника. Все ж таки, коли мова про вибір місця, в Бюрі Парків Столиці звернули увагу, що обране Комітетом місце полегшене в районі, що тепер є в стадії планування деякої більшої перебудови. Біля того місця, мабуть, прохідитиме великий шлях, недалеко Нью Йорк евею в тому місці, мабуть, буде закрита і вся околиця може бути перемінена в більший парк, частиною якого стане і площа біля Вірджинія евею. Впродовж найближчих кількох місяців всі ці плани вже будуть з'ясовані, але тим не менше в Бюрі прийнято до відома офіційно Шевченківського Комітету і запропоновано в найкоротшому часі переслати цьому Бюро загальний опис плану пам'ятника Шевченку. Представники Бюра дали також до розуміння, що рішальним в таких справах урядовим інстанціям залежить на тому, щоб при будові пам'ятника мати на увазі публічну життєвість площі, як атракцію для туристів, прикрашення столиці, можливість відпочинку і подібне. Це насуває думку, що при опрацюванні плану пам'ятника, крім скульпторів, відповідну роллю гратимуть також архітекти.

Після відвідан та конференції в Бюрі Парків, усі приїзні з проф. Л. Добрянським на чолі відвідали Капітоль та мали зустріч і розмову зі сенаторами Джевітсом і Кітінгом з Нью Йорку та Діркеном і конгресменом Лесієнським й іншими. Сенатор Джевітс, як відомо, внесений резолюції в справі пам'ятника Шевченку в Вашингтоні започаткував формально акцію в цій справі а конгресменом Лесієнському, що походить уже з другої народженої в Америці генерації польського роду, але бездоганно володіє польською мовою та пишається своїм польським родом, треба зазначувати у великій мірі появу урядової брошури про Шевченка. Сенатор Джевітс при цій нагоді поінформовав, що на запрошення ади. Михайла Пізанака він візьме участь у величавому Шевченківському Святі в Нью Йорку, в неділю 19-го лютого. В зустрічі з сенаторами взяли участь також місцеві громадяни: полк. Рибак та п. Моренка.

Після цих зустрічей, члени Комітету відбули ще в одному із місцевих готелів коротку нараду, розглянувши ряд актуальних справ відносно кампанії і збірки фондів на будову пам'ятника. влаштування канцелярії Комітету ітп. Рішення відбуті чергові наради в п'ятницю, 17-го березня. На цих нарадах одною з головних справ, крім кампанії в справі збірки фондів, буде вже, мабуть, справа конкурсу на проєкт пам'ятника.

Страшно опати у кайдани
Умирати в неволі,
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі —
І заснути навів-віки,
І сліду не кинуть
Нікого: однакові —
Чи жив, чи загинув!
Т. Шевченко



ТАРАС ШЕВЧЕНКО — БАТЬКО УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІ (1861 — 1961)

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Людмила СТАРИЦЬКА-ЧЕРНЯХІВСЬКА

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревуні.

Як понесе з України
У синє море
Кров ворожу... отоді я
І лани і гори
Все покину і пошину
До самого Бога
Молитися... А до того
Я не знаю Бога.

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропите.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте спом'янути
Незлим тихим словом.

УНС І "СВОБОДА" У СТОРІЧЧЯ СМЕРТІ ШЕВЧЕНКА

Волелюбні ідеї Тараса Шевченка лягли в основу організації Американської України і під впливом цих ідей 77 років тому був створений Український Народний Союз, прийнявши Тараса Шевченка за свого патрона. Під цим знаком і проходить вшановування пам'яті Шевченка у сторіччя його смерті. Коли ж мова про друковане слово, УНС і "Свобода", разом з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка вже на деякий час перед сьогоднішніми роковинами опублікували, крім збір-

ки Шевченкових поезій українською й англійською мовами, великий збірник - альманах "Наш Шевченко", що вже з кінцем минулого року був висланий на адреси всіх передплатників "Свободи". Тим то сьогоднішній випуск "Свободи", присвячений в більшості 100-річчю Шевченка, треба вважати радше доповненням та поширенням матеріалу, опублікованого в цій самій нагоді вже раніше. Публікація шевченківських матеріалів в "Свободі" провадитиметься.

КОВЗАРЕВІ

Без свіжок, без кадил і без співів сумних,
Лиш в тяжкій, нерозважній журбі
Возгласимо самі ми в серцях мовзавних
Вісну пам'ять, Ковзарю, Тобі!

Вісну пам'ять любові безмірній Твоїй,
Вісну пам'ять некудим слезам,
Вісну пам'ять душі бездоганній, святій,
Вісну пам'ять безсмертним словам.

І Заступниця всіх, всіх скорблячих, сумних,
Біж змислених гнітом важким,
Хай окрес Тебе у оселях яєних
Омфором прегнестим своїм!

В храми яєні, святі нам не вільно авіяти,
Нам не вільно в палких молитвах
Скарби-жалі сплести й зог на звилу знайти
Відогненок у ревних слезах.

Ми з глибоким жалем в катакомби підем
І знайдем там братерські хрести.
Молитви в катакомбах палають вогнем
І руйнують поганські світи!

Цей вірш Людмили Старицької-Черняхівської, видатної української громадської діячки, і письменниці, яка була суджена Совєтами в процесі Спілки Визволення України 1930 р. і потім знищена в 1941 році, був написаний ще в 1914 році з нагоди 100-річчя з дня народження Т. Шевченка, що його відзначували українці під російською й австрійською залицями. Своім змістом і настроєм цей вірш не втратив актуальності й сьогодні, коли вся Україна у сторіччя смерті Шевченка вшановує його пам'ять під окупацією комуністичного поганського режиму, того, що знищив Божі храми в Україні.

П. Василенко

ОБОРОНЕЦЬ ВОЛІ ДЛЯ ВСІХ

Сміло можна сказати, що всі культурні народи світу клонять свої голови перед Тарасом Шевченком, вшановуючи цього — як це сказано в американських урядових документах — всесоюзного чемпіона волі в 100-річчя його смерті. Зокрема широко розгортається акція вшанування пам'яті Шевченка в З'єднаних Державах Америки, батька яких, Юрія Вашингтона, і його праведний закон Шевченко ставив за приклад його розуміння волі і щастя для українського народу.

Здавалося б, що тепер, 100 років після смерті Шевченка, не буде нікого, хто поважився б заперечувати його велич та його значення і вартість для всесоюзної справи волі. На це не поважувся вже навіть комуно-московський ворог людства, хоч і намагався перекручуванням та спотвореннями Шевченка вої творчості та його ідей поменшувати його вартість та вплив на загальний розвиток.

Проте, ще й у вільному світі, та ще й у вільній Америці знаходяться такі, що в своїй ненависті до українців та їх національного Генія і Пророка намагалися всілякими перекрученнями і вигадками притупити велич і всесоюзне значення Шевченка, поменшувати вияв пошани до нього та, зокрема, не допустити до здвигнення його пам'ятника в столиці Америки, Вашингтоні, співпрацюючи з цим відношенням з червоною ворожою людством.

У газеті "Россія", що виходить в Нью Йорку, в числі з 17 січня ц. р. надруковано статтю Дмитрія Проніна п. н. "Менше трагізму!" В кінці цієї статті Пронін виступав проти спорудження пам'ятника Шевченку у Вашингтоні.

Пронін зазначає, що проєкт пам'ятника "виходив від осіб, відомих своєю активністю в переведенні закону 86-90, а саме проф. Лева Добрянського із спонсором сенатором Джевітсом".

Далі Пронін намагався скомпромітувати Шевченка тим, що його, мовляв, шанують у Совєтському Союзі. "Звичайно — пише Пронін — представникам Конгресу ніхто не пояснив, що Совєти давно вже поставили пам'ятник у Києві, а університет св. Володимира — перейменували в університет ім. Шевченка. Що порцеляновими погруддями Шевченка заваляють у поліції російської крамниці у Вашингтоні (Віктор Камкін), а на совєтських марках з'являється зображення пам'ятника Шевченку".

Але на цьому Пронін не зупиняється. Щоб цілком скомпромітувати Шевченка, він намагався показати його як ворога жидівського і польського народів. Для цього Пронін висмикнув з твору "Варнак" окремі слова голючого персонажа і приписав їх Шевченку, а в змальованих Шевченком картинах гайдамаччини вбачав вороже ставлення Шевченка до жидів і поляків. Однак, всі ці відірвані цитати мало переконали і це розуміє сам Пронін. І, щоб остаточно скомпромітувати Шевченка, він укладає до фальшивання Шевченкових творів.

Вважаючи, що ніхто з конгресменів не читав творів Шевченка, Пронін вирішив озгадати їх бодай з однією цитатою із поеми "Гайдамаки", яку він нібито переклав на російську й англійську мови. Ось ця цитата, взята ні-

бито з поеми "Гайдамаки":

"Гой ты Днепр!
... Украина
Свободна до моря, нет
ляхов с жидами
Днепр унес их кости,
Кости вражьи,
Кровью шляхетской
Кровью жидовской
дальнее море сполн
Стой, мой Днепр."

І далі Пронін пише: "Для більшої ясності перевод на англійський взяв із лібретто Мусоргського для Бориса Христового стр. 82.

"In praise of Ukraine
Let Polish folk and tribe
of Jew!
Be driven forth from our
land.
Let the Dnieper bear away
hated flesh and cursed
bones!
In the blood of Poles, in the
blood of Jews mighty distant
ocean slake thy thirst.
Stay my Dnieper."

Отже бачимо, що там, де Шевченко пише:

"Ой Днепр мій, Днепр
широкий та дужий!
Багато ти, батьку,
у море носив
Козацької крові, —

Пронін це перекладає так, як йому вигідно:

"Кровью жидовской
дальнее море сполн".

А щоб американцям було це місце зрозуміле, то він його ще й на англійську мову "переклав". Таке перекручення Шевченкових творів, зроблене з метою дискредитувати великого українського поета і борця за свободу, не може бути промовчано. Українська громада повинна заявити свій рішучий протест проти такого знеславлення Шевченка, проти національної дискримінації, проти каригідного наклепу.

Пронін сподівається, що після його "інтерпретації" Шевченка, після цих фальшивих цитат, — "с проєктом постановки Львом Добрянським пам'ятника не погодиться новий президент, а сенатора Джекоба Джевітса успіхою американське польське й єврейське етнічне групи. Нам же не следует из всего того устривать трагедии". Так себе і своїх земляків-однодумців потішає Пронін, який вважає пам'ятник Шевченку "трагедією". Він, очевидно, забув, що є такі американці, які добре розуміють українську мову і не потребують ні російських, ні англійських "перекладів", що їх надрукував Пронін у газеті "Россія" 17 січня 1961 р.

Польська етнічна група не потребує інформації про Шевченка від таких людей як Пронін. Польки мають можливість і в оригіналі, і в добрих польських перекладах В. Сирокомлі, Л. Совієнського, Лободовського та інших прочитати твори Шевченка, зокрема його поему "Гайдамаки". І вони напевно звернуть увагу не тільки на мову дійових осіб поеми, а й на ліричні відступи, де Шевченко висловлює своє ставлення до минулих подій, де він з осудом ставиться до кривавих подій:

"Волить сердце, аж згадаш:
Старих слов'ян діти
Впились кров'ю".

А в передмові ці думки поета висловлено ще виразніше:

"Слава Богу, що минуло... Серце болить, а розказувати треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись, нехай братуються знову з своїми ворогами".

Польська етнічна група та (Закінчення на стор. 4-й)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

„І СЛОВО ПЛАМЕНЕМ ВЗЯЛОСЬ..."

ПОСЛАННЯ ЕПІСКОПАТУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В СІМЬ В СТОЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТІ КОБЗАРЯ УКРАЇНИ

...Ридало.
Моліте ридати, поплач.
Поддай душі убої силу,
Щоб огнем загорило,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розпалало,
І на Україні поспало,
І на Україні світилось.
Те слово — Боже каділо,
Каділо істини. Амінь.

З поезії „Неофіти", 1857 р.

БРАТИ І СЕСТРИ!

Десятого березня цього 1961 року минає сто літ, як Тарас Шевченко, полум'яний Свінець України і її неволі, — помер. Ми покликані всі урочисто відзначити сторіччя його смерті.

В ці сто років слово Тараса Шевченка, незабутнього Кобзаря України, так як він мріяв і про те „ридаючи молю", в наших українських народі дійсно „пламенем взялось" і „людям серце розпалало". Воно „на Україні поспало" і „на Україні світилось". В ці роки слово Кобзаря приймалося свідомими синами й дочками нашого народу, як „слово" — Боже каділо, істини". Сповіданням вповні його мрія й молилась.

Хоч і не „в сім" новий, вічний, хоч і не „нашій не своїй землі", хоч і не в стані, і в умовах повного визволення, однак, з року в рік росла й мотушлила сила слова Кобзаря України на всіх просторах її, у всіх серцях її дітей. Рік-річно обходимо ми, Українці, урочисто „День Шевченка". Ми всі згадуємо його „незламним, тихим словом". Свята наша Церква благословляє ці роки святкування і молитвами своїми їх освячує.

Столітні роковини смерті Тараса Григоровича Шевченка повинні бути особливо урочисто відзначені, а молитви за його душу повинні стати всенародними. Обов'язок всіх нас — взяти в цьому чині участь. Кобзар України дав нам не лише його полум'яне і ще тепер, як живуче слово, він сам був живою жертвою неволі, й переслідувань нашого народу. Не дарма помер він так скоро — на 47-му році життя. Не багато днів волі він мав: як не був кріпаком-невільником, то був, а заславно. І дні волі його, такі короткі, і ті були неспівні, бо під постійним наглядом царської жандармерії, під постійною загрозою нового ув'язнення. Другий, інший давно б „смирився" й „замовк". Він не міг замовкнути, бо горів великою любов'ю до свого нездволеного, покритого, огорбаного і в стані рабства перебуваючого народу. Саме його життя, не лише його слово — живе відображення його ревної, святої любові до ближнього... Не дарма його слово нас хвилює й кличе, а життя його путь показує.

„Дні Шевченка", щорічні спогоди про Кобзаря України, вже увійшли в традицію нашого народу, стали для всіх нас нагодами урочистих приречень дати бути вірними в нашій любові до Батьківщини, дати бути чинними в пра-

ці на її добро й для визволення Українського Народу. Таких приречень і посвят від нас усіх, зокрема, вимагає наш час такий грізний і неспівний.

Дивні і не завжди нам видні луги Божого Проводу нашим життям і життям цілих народів. В Пророчих Книгах Старого Заповіту мається чимало пророчств про долю народів, сусідів Палестини, де жив старозавітний Жидівський народ. Істина, на яку вказують нам ці пророчества, в тім, що долю народів провадить Божа Воля. Вона дає світанок, день і вечір їх життя, виводить їх на арену діяння і зводить з неї. Кожен раз, коли Божа Воля благословляє на зріст, на могутність певний народ, Вона дає йому вождя. Різні провідники давалися народам: були мудрі законодавці, великі полководці, замислені мудреці святи, великі вчені, доглядливі винахідники то що, — всі вони в потрібні часи посилювали од Бога.

„І на сторожі їх поставлю слово". Це слова нашого Кобзаря в одній з його поем. Нам, нашому народові, в особливому неспівний період нашого минулого, коли безнадійність, як бути українському Народові, чи зникнути, і стати погноєм московської розливи на нашій землі, — дано було на провідника наших мрій та надій — „Носія Слова". Кобзар України, Тарас Шевченко став ним. І диво сталося: слово Кобзаря ставало в нашій народі живим кличем до пробудження і так стало прийняте. Нація пробудилася. Це вона не дійшла до повноти її визволення й свободної державності, але ж нема мови про її виключеність, вже „погноєм" якої-будь займанщини не стане вона. В цім особливому вага і немирничість для нас Тараса Шевченка, пророка нашого пробудження.

Свята наша Церква, в дні святкування столітніх роковин смерті Кобзаря України, буде молити Милосердного Господа дарувати душі спочиваючого, слугу Божого, Тараса радість блаженного упокоєння. Він, як це йому було дано, виконав доручену йому місію. Він дав нам його слово. Він дав більше, бо положив на жертвину його любови до України своє життя. Це — велика любов. Ми повинні вірити: Господь милостиво прийме таку жертву любови до ближнього. Він щедро нагороджує носіїв такої любови. Віримо, що Господь милостиво прийматиме нашу молитву за дорогого нам Співця України. Бо наші молитви є від: повідлю любови на його любов, і Бог благословить це.

Приходьте всі до наших храмів в дні святкування столітніх роковин смерті слуги Божого Тараса і піднесімо до Бога наші молитви за його душу. Це наш обов'язок. По цих молитвах маймо також урочисті спогоди про Кобзаря

України, і нехай його слово дасть нам захоп до служби своєму народові, а його життя маймо як приклад для нас.

Щедроті Божих благословень нехай будуть до всіх нас.

З любов'ю

+ ІОАН, Митрополит,
+ МСТИСЛАВ, Архископ,
+ ГЕННАДІЙ, Архископ,
+ ВОЛОДИМИР, Архископ

Березень 1961.



ТАРАС ШЕВЧЕНКО — 1814 - 1861
(Портрет роботи мистця Л. Коштеляцького)

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ КОМІТЕТИ У НАШИХ ГРОМАДАХ

У відповідь на записку крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, цілий ряд наших громад оформили місцеві Шевченківські Комітети із тим самим завданням, що й у нас: зберегти пам'ятку Тараса Шевченка в 100-річчя його смерті та зокрема, подбати на місця про збірку фондів на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. В цілому ряді громад такі Шевченківські Комітети ще оформлюються, в деяких громадах функції таких Комітетів передбачає на себе Відділ УКР або місцеві Об'єднані Комітети, а до 2-го березня ц. р. окремі Шевченківські Комітети вже були оформлені в таких громадах:

Нью Йорк — голова д-р І. Філадельфія — голова Вол. Галан.
Джерсі Сіті — голова Вол. Білик.
Балтимор, голова д-р О. Хмільський.
Сан-Франциско — секретар П. Бліцко.
Пікаго — голова Тарас Шпікула.

ШЕВЧЕНКІВЦІ В ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ ВІННІПЕГУ

З нагоди Шевченкових роковин Публічна Бібліотека в Вінніпегу придбала важливі видання з Шевченківської зокрема „Кобзар" Т. Шевченка в виданнях Інституту Шевченківства УВАН у Канаді. З нагоди Шевченківських святкувань у Вінніпегу в липні ц. р. відбуватиметься вистава Шевченківці в головному приміщенні Бібліотеки при вул. Вілліам.

В. Мартос

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ ШІСТДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ

В лютому р. 1900 Українська Студентська Громада в Харкові готувалася до святкування пам'яті Т. Г. Шевченка. Громада наша була в той час невеликою тасмюною організацією, яких 20-25 чоловік, проте хотілося організувати щось величаве. Але про організацію привселюдно, його свята нічого було й думати, не було сумніву, що царська поліція заборонить його. Тому вирішено було обмежитися панакхидою та влаштуванням негаламатної вечірки в приватному помешканні. Такі негаламатні вечірки були тоді в моді: їх влаштовували різні тасмюні організації, от як Червоний Хрест для допомоги політичним в'язням і засланцям, деякі політичні групи тощо.

При розподілі між членами громади обов'язків щодо організації вечірки на мене припало прочитати реферат, а також разом із студентом ветеринарії Д. Благовим завідувати господарською части-

*) Одна з її дочок була замужем за українським актором Сачиним.

ною. В справі приміщення ми мали звернутися до домовласниці Неплюєвої, у якої членів нашої Громади вже влаштували якусь вечірку. Інж. Ю. Колард у своїх спогадах неправдиво подає її прізвище „Нехлюдова" та ще й додає, нібито з нею і її родиною були добре знайомі брати Мартоси; в дійсності ж ні я, ні мій брат, ні так само Благов не були тоді знайомі з цією родиною. Характерним було довіря до студентів в тих часах: приходять двоє незнайомих студентів, і домовласниця дає їм дозвіл влаштувати в своєму помешканні негаламатну вечірку. Мало того, вона дозволяє використати свою кухню, щоб приготувати якусь перекуску.

На зібранні Громади складено список наших знайомих українців і тих, що „признаються до українства". Разом із членами Громади це становило понад сто осіб. Запрошено також представників студентських громад інших народів. Через Михайла Русова (студент-природник, син відомого статистика Ол. Русова) передано запрошення на свято й Громаді (також тасмюній)

учнів Полтавської духовної семінарії. Панакхиду по Тарасові Григоровичу відправлено в Соборі. На жаль, не зважаючи на широке повідомлення, людей на панакхиду було мало. Після панакхиди промовляв, якщо не помилюсь, Гнат Хоткевич, студент-технолог, пізніше знаменитий кобзар, письменник, видавець дешевих українських книжок.

Зате вечірка вдалася дуже добре: імпульсивно урочистого і з піднесеним. Простора зала була переповнена, і довелось позносити стільці з усіх кімнат; студенти мусіли стояти.

На початку вітань гостей було змистовною промовою Ол. Коваленко, студент-технолог, пізніше воєнно-морський інженер, що командував у 1905 р. революційним панцерником „Потьомкін", член місії УНР у Парижі, професор Української Господарської Академії в Чехії. Нашвидку зорганізований Ю. Колардом (студент-технолог, пізніше будівельний інженер, міністер шляхів за Директорії УНР) хор студентів відспівав „Заповіт". Д. Дробязко (студент-історик, пізніше вчитель гімназії) продекламував „Кавказ", а прочитав реферат на тему „Соціально-політичні погляди Т. Шевченка", а Д. Антонович (студент-історик, пізніше морський міністер УНР, голова Дипломатичної

Місії УНР до Італії, професор і ректор УВУ в Празі, директор Мистецької Студії в Празі) і організатор Українського Музею Визвольної Боротьби) доповів про успіхи української культурно-просвітної діяльності в 1899 р. наостанку він повідомив про заснування Революційної Української Партії (РУП). Ю. Колард зробив велике враження на присутніх. Хор відспівав „Ще не вмерла!", і на тому перша частина вечірки була закінчена. Всі виконавці, окрім кількох членів хору, були членами Харківської Громади. Після того внесено накріт стільці і гостям було подано чай і котиети з січеним м'ясом з картопляним пюре. Ця несподіванка була наслідком старань Д. Благового.

Вечірка пройшла в піднесеному настрої. Представники старшого громадянства в своїх промовах дякували студентській молоді за гарну змистовну вечірку, за те, що молоді дали можливість старшим відомою радістю: духом виявляли радість з того, що молоде покоління бере в свої руки прапор боротьби за українську справу.

З Полтави приїхало п'ять осіб: П. Понятенко (урядовець, а за часів Директорії — директор департаменту), А. Кучеряненко (статистик, пізніше кооператор), його сестра М. Кучеряненко (пізніше

ВІДОЗВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА В НАНАДІ

З ПРИВОДУ СЮТИХ РОКОВИН СМЕРТІ ПОГО ПАТРОНА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В 1961 РОЦІ

Дорогі Земляки і Землячки!

Дні 10 березня 1961 року сповнюється сто років з того дня, коли замовили навіки уста найбільшого співця українського гора й української туги за волею, коли погасили навіки очі Того, Хто своїм пророчим зором бачив далеку майбутність України. Глибоким смутком укралася тоді вся українська земля, і щирі молитви за душу і пам'ять національного українського Прометей-Мученика пронеслися з усіх закутків української землі. Перевезення тліючих останків Великого Сина України на його рідну землю, туди, де „лани широковісті і Дніпро і кручі", всенародна жалоба, в якій наш народ виявив надзвичайну силу свого національного почуття, сколихнули „Орла Чорного" — московського окупанта до основи. Та ніякі репресії чи „укази" не були вже в силі зупинити і здушити животворного Шевченкового слова. „Заповіт" українського Прометей пролунав голосним відгомном по всій українській землі, по всьому світі, а вогненні його слова збудили в серці прислану любов до Рідного Краю і вплили в українській серця відвагу до боротьби за свою національну правду й волю.

Через шість років після смерті Шевченка постас у Львові Т-во „Просвіта", а через дванадцять років, тобто в 1873 році, Наукове Товариство ім. Шевченка, яке з того часу аж по сьогоднішній день несе гідно й вірно у широкій світ безсмертні ідеї свого Патрона і закріплює їх у тім ділянці, що творить основу кожної культурної нації, — в ділянці науки.

Сто років тому помер Тарас Шевченко, але його „Заповіт" і всі його твори так само живі й перекохані і для визволення України засадничі й сьогодні, як були в часі їх писання. Ми сьогодні більше, як коли, мусимо пригадувати раз-у-раз світові: „Хто ми? Чий сини? Яких батьків? Ким, за що закути?" Ми сьогодні більше, ніж коли, свідомі того, що „нема на світі України, немає другого Дніпра", і що тільки „в своїй хаті своя правда і сила і воля".

Але й сьогодні, як і в часах Шевченка, широкими просторами совєтської імперії „течуть ріки, криваві ріки". Сьогодні так само, як і за життя нашого національного Пророка, „недолюдики і діти юродії, оглушли, не чувають, кайданами минаються правдою торгують і Господа зневажають" — людию заважають в тяжкій армі. Совєтські помешованці України Шевченка не розуміють і не хочуть бачити, що „од Кошаєвича і досі пожеж не гасне, люди мруть, коняють в тюрмах, голод, бос...". Вони намагаються заглушити Шевченкове пророче віщавання: „Настане суд! Заговорить і

моя дружина", ще якась панючка і представник Полтавської Громади Симон Петлюра. З цих промовляв П. Понятенко й С. Петлюра. Обидва всім подобалась ця ра й гарця промова Симона Петлюри про необхідність розвинути акційно-військову чинність, культуру й революційність, щоб продовжити діло Тараса Шевченка. Я чув, як гості перешіптувалися: „Хто цей молодий чоловік?" (Йому було тоді 20 років).

Виступали з промовами також представники інших національностей: грузин, поляк і росіянин (голова Союзу Студентських Організацій м. Харкова). Вони втіали нас і закликали до спільної боротьби проти царського деспотизму.

Пізно ввечері гості невеличкими групами почали розходитися; залишилася тільки молодь, а з старшого громадянства адвокат М. Міхновський та лікар І. Ліпа (міністер ісповідань за Директорії); пішли й представники інших народів. А члени нашої громади, одні прибрали з столів, а інші співали різних пісень. Пригадуємо, М. Міхновський присмієм баритоном заспівував: „Розвивайся та ти, лоза, борзо", а студенти вступили: „весна красна буде", потім з особливим почуттям: „Встане мати, мати Україна, вільна, самостійна, від Куба-

ні аж до Сяну річки одна, не розділяна". Ю. Колард у своїх спогадах пише, нібито М. Міхновський на цій вечірці виголосив довгий промову на тему „Самостійна Україна", що потім була видруквана РУП. Це — аберація. Мабути, у його пам'яті залишилася та пісня про самостійну Україну. Взагалі у спогадах Ю. Коларда, друзів наших, в „Літературно-Науковому Вістнику", багато неточностей. Я чув від проф. О. Коваленка, що коли він при зустрічі спитав Коларда, на що той написав неправду про виступ М. Міхновського, то Колард виправдувався тим, що, мовляв, треба було піднести авторитет Міхновського, а тільки, коли вже було по всьому, і залишилися зовсім мало людей, в залу ввійшли вже одягнені в плащі М. Міхновський та І. Ліпа, і отоді М. Міхновський сказав коротку промову у властивому йому сувереністському тоні. Вона й досі звучить у моїх вухах: „Дорогі товариші! Я вже одягся, вже й шапку взяв у руки, але вернувся, щоб сказати вам про те неміле враження, що залишилося у мене від сьогоднішньої вечірки". Ме-

Дніпро, і гори — і потече сторіками кров у синє море..."

Пророчі слова Шевченка історія справджує повільно, але певно і послідовно. Тому для нас тим ціннішим, ніж будь-коли Шевченка закликає: „Кайдани порвите і вражою злою кров'ю волю окропите". Треба тільки твердо вірити в грядучий праведний закон і в Божу поміч, що „встане правда, встане воля! І Тобі одному поклоняться всі язики во віки і віки..."

Малозрозумілими для чужинців є український асенациональний культ Шевченка, як малозрозуміла історично доведена істина, що „не вмирає душа наша, не вмирає воля і неситий не виоре на дні моря поля. Не скус душі живої і слова живою, не понесе слави Бога, Великого Бога". Для нас усіх ця правда ясна і самозрозуміла, так само, як самозрозумілими є наша найбільша пошана і владність та любов для Того, Хто своїм животворним словом збудив надхнути наш народ духом любови до своєї рідної минувшини та духом завзятого в боротьбі за вільну майбутність свого народу.

Ці наші почування ми виявляємо щорічно в Шевченкові дні, у роковини Шевченкових народних і смерті. Тому соті роковини його відходу у вічність повинні бути для нас всенародними поминками. У наших відзначуваннях пам'яті Шевченка мусимо пригадувати проповідані Шевченком загальнолюдські ідеї волі, братерства і любови. Шлях до волі можна пройти тільки, коли всі зрозуміють, що лише спільна любов зродить у нас спільну мету: полонити свою Батьківщину „во врем'я люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа молити" та „іменем Христовим оновити наш тихий рай, тиху руїну". Цим батьківським наказом закликає нас Шевченко в соті роковини його смерті до об'єднання нашого духа, до консолідації всіх наших кінчиків і творчих сил, до прийняття братерства і любови всім нам спільної ідеї визволення нашого народу.

В ім'я цієї ідеї ми повинні спільним фронтом, разом з іншими поневоленими Московськими народами, за правду пресвятую статі і за свободу і боротьби доти, доки „на оновлений землі врага не буде, супостата, а буде син і буде мати і будуть люди на землі". Будемо, як Шевченко, обличчями „жорстоких людей неситих", завзятими супротивниками тих, що потоплять і топчуть азі права на волю і життя людини. У сьогоднішньому підлеглому світі, у західному світі волі і східному світі рабства, ми мусимо мати завжди перед очима ту істину, голошену нашим Пророком, що „москалі тепер і світ Божий в пута закупають" та його словами доказують:

„Встане мати, мати Україна, вільна, самостійна, від Куба-

Ол. Зозуля

РОЗУМОМ, СЕРЦЕМ І ДУШЕЮ

Часом буває, що людина забуває, чого шукає. Частіше — якась сила переносить її в давнє минуле, і перед очима встають, немов живі, постаті героїчної минувшини.

Я один у читальні. Вже кілька разів передлетів комплект „Свободи", але ніяк не можу розшукати потрібної мені довідки. Що саме я шукаю? Власне, не можу пригадати, для чого перелістую газети...

Крізь двері прозирається до болі жалісного звуку струни, що ніби десь повис у повітрі і перелітається в різноманітних нотах...

Рука автоматично відкриває двері — нижня зала напівтемна і порожня. На сцені

мо перед світом, що розвал московської тюрми народів мусить прийти і що мусить вийти на волю поневолені білими і червоними тиранами — люди і народи. Ці великі гасла боротьби за правду і волю закликають в соті роковини смерті нашого національного Покровителя, Шевченка з такою силою, щоб на весь світ почувли, що діялось в Україні, за що загубила, за що слава козацька на папері стала...

Наукове Товариство ім. Шевченка в Канаді очим закликає всю українську спільноту у вільному світі допомогти відзначити в 1961 році пам'яті нашого Патрона так, як дванадцять років тому Шевченка мусимо пригадувати проповідані Шевченком загальнолюдські ідеї волі, братерства і любови. Шлях до волі можна пройти тільки, коли всі зрозуміють, що лише спільна любов зродить у нас спільну мету: полонити свою Батьківщину „во врем'я люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа молити" та „іменем Христовим оновити наш тихий рай, тиху руїну". Цим батьківським наказом закликає нас Шевченко в соті роковини його смерті до об'єднання нашого духа, до консолідації всіх наших кінчиків і творчих сил, до прийняття братерства і любови всім нам спільної ідеї визволення нашого народу.

Думками лишемо на Україну, побожно хилимо голови наші перед могилою великого Тараса над Дніпром та урочисто скріплюємо нашу постанову цілком присвятити себе боротьбі за здійснення заповіту нашого Патрона. А всім поневоленим Нації, що дає світові нашого великого борця за волю й правду, шлемо сердечне вітання й молимо Господа за волю для страждальчої Матері нашої — України.

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в Канаді: Проф. д-р С. Вертинський — голова, д-р Степан Росоха — секретар. Заступники голови: Проф. Василь Іванис, інж. О. Сіпін, Сеїєнський, Скарибник — інж. Ярослав Гарасевич. Члени Управи: д-р Матей, І. Гута, мгр. Іван Скрипчук, д-р Богдан Стебелський, проф. Зенон Зелений.

Контрольна Комісія: о. Степан Хабурський, проф. Степан Килимник, д-р Степан Кучмедан, мгр. Василь Гудьтай, інж. Арсен Шумовський.

сидять знайомі кобзарі. Здається, що це німі силуети, відбиті на папері фотографом. Та ось рука диригента зробила ледве помітний рух в повітрі, і знесамка прозвучав тисячоголосовий акорд бандур, а за ним, наче хвилі Дніпро, пронеслися по залі милозвучні голоси.

Сюта „Слово Тараса" почалась...

На фоні декламації творів Шевченка перелітаються найкращі мелодії, створені невідомими народними композиторами. І коли слухавш слово Тараса, ридання і гнів бандур, в глибині душі виразно чуєш бразити найдавніх, стогін рабів і, як фінал — перемогу.

Невелика павза. Вона мена хвилює. Я нетерпляче хочу послухати всю програму, щоб цілком сп'яяти від радості, що ми всіли гідно ашанувати пам'яті свого Пророка. Сп'яніти й за тих, що живуть над Дніпром і досі стогнуть у рабстві.

Ще більшу увагу приковують пісні другого відділу. Можливо тому, що ці пісні мені нові, досі не співали Капелею, але тематично пов'язані з „Словом Тараса". Нема можливості і потреби коментувати кожну пісню, для цього треба самому послухати і пережити почуте.

Про концерти Капелі Бандуристів, що мають відбутися в березні в квітні по різних містах Америки й Канади, я дуже мало сказав. Я відкрив лише маленький шматочок заслони над мистецькою лабораторією Капелі, де плещуть нашу пісню, Капеля вже третій місяць кожендень працює над репертуаром концертів, присвячених Т. Шевченкові.

Шевченко любив пісню розумом, серцем і всією душею. Про свою любов до рідної пісні признався він П. Кушніреві, після того, як одержав збірку українських пісень з нотами: „Полілуй Маркевича, — пишається Шевченко в листі. — за мене, за його юти; добре, дуже добре, а особливо „Морозенко": він мені живієнько нагадує нашу милую безгаламатну Україну".

Ці його слова, ніби заповіли для нас: любити і плекати нашу рідну пісню так, як найшасливіша мати любов і плекати воєс неможли.

ЧЕРНЕЧА ГОРА

Хмарні, хвиля темнісні в мільянів відблисках зорі. Шумлячий дощ передосінній нас зустрічає на Дніпрі.

Уже й зорі давно не видно, з очей зіпала дальина, лише з туману, мила й рідна, гора Чернеча вирина.

Зійшли в задумі... Коло неї і хвиля тихіше гомонить, на ній тріпотіть і лілєй баргачин полум'яні горять.

І вітер стих, затих помаху і дощ, що сів без кінця, і жалієтвєйне сонце стало над світлим образом співця.

Савен Фомін

Богдан КРАВЦІВ
„КОЛИ МИ ДІЖДЕМОСЯ ВАШИНГТОНА“
(Закінчення зі стор. 2-ої)

творів, зокрема у 5-томовому виданні Шевченкових творів у російському перекладі (за ред. М. Рильського й Н. Ушакова, Москва, ОГИЗ, 1948, т. II, стор. 396), де після ствердження, що Вашингтон був „керівником і командувачем американської армії в час визвольної війни з Англією“, подано, що „ім'я Вашингтона було надзвичайно популярне в колах української і російської демократичної інтелігенції“ й у виданні „Кобзаря“, упорядкованому акад. О. І. Білецьким вже для українського читача (В-во „Рад. Школа“, К. 1954 р.), де промовчує факт очолювання Вашингтоном американської армії в час визвольної війни з Англією, стверджуючи (на стор. 664), що ім'я Вашингтона, першого президента Сполучених Штатів Америки, вживалося революційними демократами в умовах кріпосницької Росії, як символ демократичної влади.

Якими безпідставними і нагнітаними є усі ці твердження про надзвичайну популярність Вашингтона серед „російських революційних демократів“, може показати аналіз за Герценом „захоплення Вашингтона“.

Олександр Герцен (1812-1870) — російський публіцист і політичний діяч, визнаючи утопічний соціалізм, був сучасником Шевченка і його твори, опубліковані або написані за життя Шевченка, зібрані в 14 томах 30-томового незакінченого видання „А. І. Герцен. Собрание сочинений“ (В-во АН СССР, М. 1954 —). У 2, 3, 6, 7, 8, 9, 14 томах цього видання ніяких згадок про Вашингтона немає. В 1-му, пишучи про Францію (на стор. 35), Герцен стверджує тільки, що „ціла країна схилилася на коліна в день смерті Вашингтона“ і подібна згадка є в т. 5-му (Листи з Франції й Італії), де сказано, що „Франція, ХУІІІ ст. мала... своїх святих, як Вашингтон, А. Франклін“ (стор. 306). Самі гімні, згадки про Вашингтона, по-реш Франкліна і Ляфатра, в т. 1-му (стор. 342), т. 10-му (стор. 63), т. 11-му (стор. 129), т. 13-му (стор. 116 і 133) у французькій статті, в якій Вашингтона згадує поруч з Бонапартом, стор. 226 і 251, де теж у французькій статті згадка про Америку чому Вашингтона, та на стор. 400, де в статті „Америка й Сибір“, пишучи про „особливості американської думки“, Герцен стверджує, що інакша вона в Вашингтона, а інакша в Франкліна і Джефферсона. Крім приведених, є ще згадки про Вашингтона в 5-му томі (стор. 96 і 151 — роман „Кто виноват?“), чи точіше про портрет Вашингтона, що був видатий 12-літній Володею із якоїсь книжки і наліплений на портфелі. І вкінці, згадано не так Вашингтона, як його няньку, в 12-му томі (стор. 334 і 555) до цього зібрання творів Герцена. Усі ці згадки не дають ніякої підстави говорити про захоплення Герцена Вашингтоном, як „борцем за політичну волю і ворогом деспотизму“ і немає в них ніякісного натику на „новий і пра-



„ВСТАВІТЕ, КАПАНИ ПОРВІТЕ...“
Ліногравюра Василя Касіяна з 1961 року.

губернатор Київщини, Поділля й Волині Бібіков, „унтер-п'яний Долгорукий“, тобто губернатор Харківщини, Полтавщини і Чернігівщини князь Долгоруков і їхній „сфрейтор-малій“, ренегат Писарєв, начальник канцелярії київського генерал-губернатора, отже всі ті, урядували яких виявилось в ліквідуванні українсько-польського революційного руху і в розкритті Кирило-Методіївського Братства, що завершилося ув'язненням Шевченка й інших братчиків і 10-річним засланням Шевченка. До цієї ж доби в Шевченковому житті стосуються і гімнічні та суворі звернення Шевченка в „Юродивому“ до його ж тодішніх земляків, і згадки про „мільйони полян, дубів і деревлян“, що їх „Гаврилич гуяв во время оного“, і болючий сполин про „святых кин“, „чепурных клянок“, і вкінці виведений Шевченком образ „Юродивого“, „мозака із міліона свинюпаєв“, що „в морду затопив капрала“. Навіть згадка про „невольників святых“, що їх в Сибір „за кайдаках гнали“, мордували, розпинали і вшпалі, стосуються не „російських революційних демократів“, але ж українських декабристів, членів Південного Товариства і Волинського Т-ва Об'єднаних Слов'ян й ініціаторів повстання на Київщині 1825 р.

Цікаво і, здається, єдину до ідей у сучасній Шевченковій Україні дав В. П. (В. Черський) у шевченківському циклі автобіографічного часопису „Наше життя“ з 1946 р. п. н. „Шевченко і Вашингтон“. Стердивши популярність американської боротьби за визволення й особи Вашингтона серед польських родин на Правобережній Україні початку 19 ст., автор тієї статті пише:

„Чверть століття пізніше, коли українські декабристи готували своє повстання на Київщині, Вашингтон і політичний лад ЗДА були для них ідеалом національного героя і національної дії. Зразок американського політичного ладу перейшов якимись частинами і думками у проєкт державних реформ, що їх обмірковували у своєму колі

козак — здоровань з херсонських степів, мабуть єдиний, що зміг грамоти, „з Русляндю“, як думав майстер. Той часом на відпочинку читав гуцульські книжки, потрапив до нього, як і долони каменяря. Він вчив гуцульських пісень, і хоча представник „Компанії Гей“ не розумів усіх слів, все ж із тужою — гнівною мелодією відчував, що йшлося про „поховані та вставані“... Розквісний літній день не відчував бурі. Коні ступали легко, дарма, що дорога п'ялася вгору, туди, де над тисячами невіжко скошеного лісу ая очіла стрімка Сокильська скеля, пристанок легендарного короля гуцулів, „любне місце“ Сокильської книжки... Не було чути ні пісні, ні птахів. Сухі, ліси гори. Сокира пруської „Компанії Гей“ прокладала ще ширшу дорогу гуцульській нужді.

Дай мій пістоль, — не підводив обізнався майстер Шліппенбах дуже спокійним голосом. — І відбейте свій. Від цих опришків можна всього сподіватись. — Доннер ветер! — вилаяв секретар у зеленій камізелі, що чорному полотноному

що саме ці ідеї і сподівання лягли в основу Шевченкового прагнення діджастися „Вашингтона з новим і праведним законом“, і що Шевченко висловив в цьому прагненні те, чим жили і до чого прагнули українці його часу.

Таку генезу і згідний з нею справжній національний зміст Шевченкового прагнення діджастися і для України свого „Вашингтона з новим і праведним законом“ намагалися заперечити совєтські комісари від науки і літератури усіма доступними їм засобами. Промовчує і свідчення сучасників факти популярності американської визвольної боротьби і її вождя Вашингтона в Україні і серед українців Шевченкової доби і викреслюючи із публікованих матеріалів і документів до біографії і творчості Шевченка, зокрема з таких, як звання Андрузького, все те, що стосується незалежності України чи тільки натякає на неї, совєтські науковці зводять думки й ідеї Шевченкових творів, як і взагалі ставлення Шевченка до таких чи інших подій і постатей історії, до... впливу „російських революційних демократів“.

Водночас із фальшуванням генези, значить ідейних основ і джерел Шевченкової візії майбутнього Вашингтона і його нового та праведного закону, совєтський комуністичний режим і офіційна совєтська наука ведуть уже цілі десятки років безупинну і наполегливу боротьбу проти справжньої національної інтерпретації цієї візії — за знищення її можливого впливу на національно-політичні аспірації теперішніх і майбутніх українців. Здійснюється ця боротьба з допомогою всіх можливих засобів і способів, включно з репресіями, дискредитацією і знеціненням постаті самого Вашингтона, як провідника визвольної американської війни, і промовчування висловленого Шевченком прагнення.

Вершини безглузлого погромування досягла ця боротьба в справі Андрія Річинського, підсовєтського шевченківського марксистського напівжурку, директора Інституту Тараса Шевченка при Українській Академії Наук, який у виданні до зредогованого ним „Кобзаря“ (ЛНМ, 1931) подав до „Юродивого“ примітку такого змісту: „Вашингтон — перший президент США. До 1783 року Північна Америка належала до Англії“.

Якщо ж примітку А. Річинський був обвинувачений (у статті „Проти контрреволюційної фальсифікації — за марксистський коментар“, „Комуніст“, ч. 59 за 11 бер. 1934) в намаганні інсинуувати читачам „Кобзаря“, що „Шевченко боровся за відокремлення України від Росії, як Вашингтон боровся за відокремлення США від Великої Британії“. Внаслідок цього й інших подібних обвинувачень Річинський був ув'язнений і розстріляний. Так само, як і Річинський, зазнали репресій за свої коментарі до Шевченкових творів й інші шевченківзнавці, між ними і „ортодоксальний“ марксист С. Пабловський.

Випробувавши засіб репресій в боротьбі проти єдиного-

ОБОРОНЕЦЬ ВОЛІ ДЛЯ ВСІХ
(Закінчення зі стор. 1-шої)

кож добре знає, з якою великою любов'ю ставився Шевченко до геніального польського поета А. Міцкевича, знає й про те, що найкращими друзями Шевченка на засланні були поляки, зокрема Вр. Залеський, до якого Шевченко в листах звертався словами: „друже мій добрий“, „друже мій єдиний“, „друже мій Богу милій“, „мій милий, мій сердечний, мій єдиний друже“.

Приятелями Шевченка були ще й такі польські революціонери: Людвіг Липський, Станіслав Доморацький, Стах Середницький, А. Венгжиковський, З. Сераковський, Е. Желіговський (А. Сова) та інші. Над трупом великого поета України з палким словом виступив поляк В. Хоршевський. Усі ці факти польська етнічна група напевно знає.

Представники жидівської етнічної групи також можуть легко перекопати, як фальшувє Пронія цитати з творів Шевченка, апостола правди і свободи, що боровся за права всіх повелених царським урядом народів Росії, в тому числі й за права жидів.

Візьмім, наприклад, книжку А. Чужбинського „Воспоминания о Т. Г. Шевченке“, СПб. 1861. Книжечка ця вийшла в світ рівно сто років тому — в рік смерті Т. Г. Шевченка. Тут на стор. 18 розповідається про те, як Шевченко допомагав жидівським гасити пожежу і рятувати його майно: „Он нарване с другими выносил разный хлам и по окончании держал речь к христианскому населению... Шевченко горячим словом упрекал представителей в равнодушие, доказывая, что человек в нужде и беде какой бы то ни было нации, какую бы ни исповедовал религию, делается нам самым близким братом“.

Так пише сучасник Шевченка, про цей епізод з його біографії жидівський поет І. Фефер написав жидівською мовою поетичний твір „Валда, до про пожежу“.

Можна звести й інші приклади цього жидівського „Полное собрание сочинений Н. А. Добролюбова в 4-х томах“, том 2-ий, СПб., изд. А. С. Панафидиной, 1911. На стор. 932-935 цього тому коментарі розповідає про те, що в російському журналі „Иллюстрация“ в ч. 35 за 1858 р. надруковано статтю „Западное русские жида и их современное положение“. Ця стаття антисемітського змісту. Її автор виступав проти „Русского Иввалида“, в якому була надрукована стаття про потребу поширення громадянських прав жидів у Росії.

Протест проти антисемітизму „Иллюстрация“ підписали російські письменники: брати Аксакови, І. Тургенев та інші, і він був надрукований в журналі „Русский Вестник“. В наступних числах цього журналу надруковано список інших осіб, які прилучилися до протесту. Серед них були й видатні українські письменники, зокрема Т. Шевченко. Ось як про це написано на стор. 935-ї 2-го тому творів Добролюбова:

„При этом Костомаров, Кулиш, Марко Вовчок, Номин и Шевченко прислали свои подписи при особом письме, в котором, между прочим, были такие строки: „Журнал ваш, М. Г., первый сделался органом просвещенных представителей еврейского племени, во имя незыблемости всякой сознающей себя народности, и первый представил торжественную манифестацию русских и польских писателей против „Иллюстрация“, которая, являясь европейское имя, дышит временем Иоанна ІУ Грозного в своих суждениях о евреях“.

Це — яскравий документ, який свідчить, що Тарас Шевченко відкрито виступив проти антисемітизму і разом з іншими видатними російськими й польськими письменниками засудив антисемітизм.

Це був перший пам'ятник Тарасові Шевченкові на українській землі, витесаний каменярями, що розкопувалися. — Об'являючи гаразд бідакам Кобзаря... — О нашій правді, о правді народу. І вони подалися вниз. За своїми натруженими плечима вони мали скелю слави. 1961, Нью Йорк.

Так жидівський народ устали своїх найвидатніших поетів відповідала наклепникам, що намагалися озорити геніального поета і великого гуманіста Т. Шевченка. Російський письменник А. Чехов в одному з листів до А. Кримського писав: „Я люблю український народ, котрий дає миру такого титана, як Тарас Шевченко“. В день 50-річчя з дня смерті Шевченка великий російський актор К. Станіславський в листі до А. Кримського писав: „Твори Шевченка переживуть віки і вічно будитимуть в серцях людей шляхетні великі почуття... У Шевченка я бачу і відчуваю всю красу людської душі, де справжній співєць свого народу. Ми, росіяни, глибоко співчуємо стражданням українського народу і віримо, що сонце нового щасливого життя засяє над Україною. І змучене серце розкривається в усій своїй чарівності, шестеліні золотих українських лавів, у могутній народній творчості, в талантах прекрасного вільнолюбного народу... Хай живе довгі віки народ, що дав світові безсмертного Шевченка!“.

Так видатні російські письменники і діти 50 років тому відповідали тодішнім, теперішнім і майбутнім пронижам. А російський етнічний групі в Америці, зокрема редакції і читачам газети „Росія“, треба поставити таке запитання: Хто ж є справжнім виразником поглядів російського народу на українського поета Шевченка, чи прихильні до нього Аксаков, Некрасов, Тургенев, Добролюбов, Лесков, А. Піпін, Салтиков-Штедін, Овсянко-Куликовський, Л. Толстой, А. Чехов, Станіславський — чи вороже наставлений до Шевченка фальшивий текстів великого українського поета... Пронія!

Леонід Полтава
СОКИЛЬСЬКА СКЕЛЯ
(Оповідання)

У 1880-х роках, після розробки лісів для пруської фірми, на Сокильській скелі гуцули витесали художню колону із віршем Тараса Шевченка. На колону до того пам'ятника не раз ходили Іван Франко, Леся Українка, Марко Черемшина...

Цей перший своєрідний пам'ятник Кобзареві на Україні був по-парварському знищений у 1914 - 1915 рр.

Статечний герр майстер Шліппенбах був тут не вперше. Із своїм секретарем і охоронцем він пробрався тепер терки кіними вглиб Карпат. Тут, на долах, ялиці аж топилися від гарячого сонця, мов дивовижні зелені свічі; потоки до дзвеніли то брязкали сріблом, то співали пташиними голосами. Гірські стежки вужами бігли вгору, куди треба було дістатися й майстрові Шліппенбахові — представникові пруської фірми „Компанії Гей“.

3-за погорба до мандрівців долетіла пісня: Гей по горі, по високі, трояливі постелієся, З України до дівиної козак поїхалися...

Майстер Шліппенбах посміхався: тепер може співають. Зрештою, ті з діда-прадіда літалою навіть подобалися майстрові: в мальовничих китптариках і безшумних сардаках і постодах, вони навіть працюючи виспівували пісень, таких бадьорних, як і удари їх-їх сокир.

Герр майстер Шліппенбах посміхався в прусакувати вузичи, „Компанія Гей“ обирали лісорубів. Чому він має відставати від компанії? Гуцули даремно намагалися ставити свої вимоги: ці чудові гори були голодними горами, темною плямою на блискучій австрійській короні. Майстер Шліппенбах навчився користуватися з нагоди, і лісоруби одержали ще менше, ніж платили компанії.

Більше клопоту мав Шліппенбах з каменярями, які клали дорогу і тесали камінь для пруських млинів. Маж каменярів затесалися кілька русинів з Лембергу, бунтували русинів. Бул між ними й євусатий

плаці. Секретар був напам'ятований, — Чи я мушу й рукавички скинути?... — Можливо... Може й не щось... злородно скрививши сухі уста, погодився майстер Шліппенбах. Пого попраймало погане передчуття. Та відчувши пістоль в кишені, а в полі сурдута — товсту пачку, додатковий „гуцульський заробіток“, представник солідної компанії поволи зармирався і вже бачив ген-ген за синіми горами чепуреньку віллію над повноводою Одрого.

Коні зафіркали і насторожились. Верхиці наближались до Сокильської скелі. Чи й справді за ними хтось слідкував?

Майстер Шліппенбах заклад пістоль за ремінь штанив. Скеля стирчала в пенську неба, немов велетнєська сокира, наче виявляв непокорі цієї загадкової злиденної землі без землі — цих гір, що оголюються й паленіють.

Першим з-за куци високого козак-здоровань з Русляндії. — Руссе! Ферфлюхте руссе! — заревів майстер Шліппенбах і равнував коза... Залива-

ючись кров'ю, він ще встиг помітити кілька легких постатей у китптариках. Представник пруської „Компанії Гей“, майстер Шліппенбах позбувся не лише недолачених каменярів грошей, а й життя. Він лежав біля кам'яного пласта Сокильської скелі, що рвалася в небо з цього чудового, голодного, вирубаного пекла. Герр секретар, позбавлений вигляду коня і зброї, підсакаючи, подався далі стежкою, зарікшись будь-коли вертатися до Карпат.

Каменярі сходили на доли повільним, упевненим кроком. Кроком гадів. Вони такі одержали зароблене. Вниз, біля потоку, звернувшись з протоптаї стіжкою, група гуцулів на хвилю спинилася. На високій скелі, осяяній вечірнім сонцем, як сявала біла колона. Люди встанис дивилися на свій твір, витесаний не задля риниских чи марок. На білій колоні золотом відбивали вирізані в камені слова: Схаменіться! Будьте люди. Во лико нам буде! Розкутується незабаром Заковані люди — Застане суд...

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ІЛЮСТРАТОР КНИЖОК

Підготували виставку малюнків Т. Шевченка, доводиться заглянути до літератури, яка торкається мистецької творчості Т. Шевченка, зокрема як ілюстратора книжок.

Так в „Основі“ за 1861 рік, книга VII, с. 10, опублікований лист Г. Квіткі-Основа'яненка до Т. Шевченка, в якому він просить ілюструвати його книжку „Панна Сотниківна“.

В „Журналі“ (Дневнику) Т. Шевченка знаходимо записки на цю тему. Багато цінного матеріалу знаходимо у розвідці В. Сулаха про „Участі Т. Г. Шевченка в ілюструванні російських книжкових видань 40 років XIX століття“.

Із записок Т. Шевченка знаємо, що він надавав великого значення гравюрі й літографії, як дешевому способу поширення мистецьких творів для широкого загалу, а не лише для поодиноких багатих людей, які могли купувати дорогі олійні чи акварельні роботи мистців.

За часів Т. Шевченка ілюстрації книжок виготовлялися переважно ксилографічною методою, т. є механізованим дереворитом: який тоді був значно дешевший, як гравюра на міді чи сталі.

Перші малюнки на літературні теми, ще за час його студій в Академії Мистецтв, відносилися до власних поезій: „Утоплена“, „Слепа“, „Невольник“ і др.

В поезії „Слепа“ малюнок виконано на такі слова:

„Сидить скорбнича слепая
І псалми гріє поет.
Она поет, а молюда
Доч нещасливий мого
Головою смуглою прильнула
К колінам матері своєї“.

Малюнок виконано олівець, сепією. Правдоподібно 1842 р. Малюнок сепією „Сліпий (Невольник)“ виконано в 1843 році на два роки скоріше, як „Утоплена“.

була написана, поема, до слів: „Отже на улиці, під тинном, / Ще молодий кобзар стоїв / І про невольника співав“.

Ці малюнки не увійшли, як ілюстрації, до книжкових видань Т. Шевченка.

Передати малюнок аквареллю „Марія“ в 1840 році ілюструє поему О. Пушкіна „Полтава“. На малюнок є підпис: „Т. Шевченко“.

Цей малюнок не був призначений як ілюстрація до книжки „Панна Сотниківна“. Першим малюнком, що появився, як книжкова ілюстрація, є „Панна Сотниківна“, акварель до оповідання Г. Квіткі-Основа'яненка під тою ж назвою.

Малюнок цей не зберігся. Є лише ескіз олівець. На підставі листування Т. Шевченка з автором книжки, дата виконання нотується 18 листопада 1842 року.

В листопаді того ж року Т. Шевченко працював над ілюстрацією до поеми К. Рилска: „Войнаровский“. Цей малюнок мав назву „Допит полонених“ і в літературі відомий, як: „Мазепа й Войнаровский“. Оригінал затрачений, але олівецький ескіз знаходиться в Державному Музеї Т. Г. Шевченка у Києві.

На малюнку представлено гетьмана Ів. Мазепу, який сидить на землі коло шатра. Поруч стоїть Войнаровский. Перед ним два полонені козаки. На цьому ж аркуші зліва від ескіза є більше погруддя.

Остап ТАРНАВСЬКИЙ

У ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО

У западу смерек, під темновозорим килим,
присівшиє крадькома, заслуханий в пісні,
що слялі; мов вогні, і пахли, наже зелені,
утерше довелось зустрітись мені

з вогнем його огей, з ясним блаженним зором,
який зорів з-під брів, з-під довгих, темних брів;
і видався мені такий тоді суворий,
що вдріще глянути на нього я не смів.

Коли — не зрадившись, що я його боюся —
„Мені, тринадцятий“ неспдію я гитав,
усмічку слав мені з-під круженого вуса,
усмішкою мене ласкавою вітав.

І вже тоді ні раз не гляну, я по людях,
що мовчки слухали — у горному усті,
дивившись крадькома на золоте погруддя,
лелія я любов, мов усміх, у душі.

І знову мо лїгав — у день його святковий
я багу-зір його у морю вікві,
я багу-зір його, мов неба тизий говір,
і блискавиці гнів, і серця ніжний спів.



Чигирин — колишня столиця Гетьманщини — із суботівського шляху, (Малюнок Т. Шевченка сепією)

Степан ОНАЦЬКИЙ

ШЕВЧЕНКО — КНЯЗЬ

(Із записок українського журналіста за рік 1940)

Виглядає воно на анекдот, але й анекдоти щодо Т. Шевченка варті пам'яті, а тим більше факти, що на анекдот складаються, але трапляються в житті нам, журналістам.

Розгортаючи палкого червеного для неоплітасявської тижневик „Ль Маттіно Ілюстратор“ („Ілюстрований Ранок“) з 27 травня 1940 р., я

нараз побачив такий добре мені знайомий портрет Т. Шевченка з його надто добре всім відомою смуглою шапкою, уважними й трохи сумними очима, що за вами постійно слідкують, коли ви ходите по кімнати, з довгими звислими вусами та великим хутряним ковпиром. Хто з нас не знає цього портрета?

Але як же було мов здивування, коли я під цим портретом прочитав чорним по білому:

„Батько українського князя Вовніцера“.

Портрет було включено, як ілюстрацію, до статті якогось Коррада Россі. Називалася та стаття „Дивні появи привидів“, і крім портрета Т. Шевченка, були в ній ще два портрети — відомого французького психіатра Шарля Ріше, дослідника п. зв. парасихології, та якогось „принципа К. Кембриджа“, що, заручившись превеленої професор Тенді так, як він йому привидівся“.

Звертаюся до тексту. Перечитую уважно історію розвитку спиритичного руху, що в ньому проф. Шарль Ріше відіграв значну роль, зазнаючись з оповіданнями про деякі незвичайні події, що в них брали участь душі померлих, і доброявляє напереді до — українського князя Вовніцера: „Український князь Вовніцера“.

Копії є в книжках перевиданні 1858, 1893, 1900 і 1904 рр. В 1843 році Т. Шевченко виконав портрети О. Суворова і Петра І для книги М. Погов'я: „Русские полководцы“ — С. Петербург.

У передмові до цієї книжки зазначено, що портрети малював відомий мистецтв Т. Г. Шевченко і гравірували на сталі гальванокравецькою методою“.

Всі ілюстрації для російських книжок Т. Шевченко робив для заробітку, без особливого захоплення.

Л. Бачинський

1) Гальванізм — динамічна електричність, джерелом якої є хімічна реакція.

2) Рисунок як і при офорті гравірується голкою на мідній плитці, вкритій верстною ізоляційного лаку. При витравленні кінці — замість квіасів уживається гальванічна струя.

собливо в момент смерті когось із родини, такі численні, що, зрештою, ніхто вже не заперечує можливості такого частого явища, і ніхто вже йому не дивується. „Дивне“ тут щось інше: дивний тут отой портрет, бо він ніяк не може належати „Батькові українського князя Вовніцера“... Зрештою, князі цього ймення зовсім неznані в Україні, і саме прізвисько Вовніцера звучить якось зовсім не по українському.

Портрет, відрукований в статті п. Россі, це портрет найбільшого українського поета Тараса Шевченка (1814-1861), селянського сина, що помер бездітний. Східний Вищий Королівський Інститут в Неаполі, де нижче підписаний викладач деякий час українську мову, посідає великий портрет Т. Шевченка, подарований йому нижчепідписаним.

Тому „Ілюстрований Ранок“ міг би дуже легко перевірити моє твердження. За проханням надрукувати це моє уточнення, прошу і т. д. ...

Але мого уточнення не було надруковано. Директор „Ілюстрованого Ранку“ переслав для могого задоволення вибачливого листа до нього від п. К. Россі і „після виявлення цієї мимовільної помилки“ вітав мене „дуже сердечно“.

Зі свого боку п. Россі писав: „Мені дуже прикро, але, як можете сконтролювати“.

В Оттаві перевидано фотодруком перше видання „Кобзаря“ Шевченка 1840 р.

Оттава, Канада. — Заходом Відділу Слов'янських Студій при Оттавському Університеті в Канаді, опубліковано фототипічним виданням „Перший Кобзар Тараса Шевченка 1840 р.“. Видання це вийшло за редакцією і з передмовою Константина Віді. Цей перший „Кобзар“ Тараса Г. Шевченка був виданий вперше 1840 року в Петербурзі у друкарні Е. Фішера і включав вісім ранніх творів поета: „Думи мої, думи мої“, „Перебендя“, „Катерина“, „Тополя“, „Думка“, „До Основа'яненка“, „Іван Підкова“ і „Тарасова Ніч“. Ілюстрацію до цього першого видання „Кобзаря“ виконав був приятель Т. Шевченка В. Штерберг. Зроблено передрук з оригінального примірника першого видання, що зберігається в бібліотеці проф. Олександра Колеси.

Шевченківська виставка в публічній бібліотеці в Нью Йорку

Нью Йорк. — Славистичний Відділ ньюйоркської Публічної бібліотеки влаштував для ашування пам'яті Тараса Шевченка у сторіччя його смерті окрему виставку творів Т. Шевченка, його малюнків, праць і видань про нього. Т. Шевченко — національний герой України! Виставка приміщена на другому поверсі центрального будинку бібліотеки при 5-й Евної і 42-й вулиці в 9 габльотках. Триватиме ця виставка до 14 квітня і відкрита вона кожного дня від 9-ої перед полуднем до 10 веч. і в неділі від 1 по пол. до 10 веч.

Виставку влаштовано заходами Управи Славистичного Відділу, що працює під проводом п. Джана Міся, зокрема при активній співпраці його заступника п. Алексія Аранчія, естонського поета, і п. Романа Ільницького співробітника Славистичного Відділу.

Виставка поділяється на відділи. В першому відділі „Поет“ показані різні видання „Кобзаря“. Його вибрані твори в перекладах на різні мови, в тому проф. Меннінга і останнє видання УНСоюзу і НТШ „Думи і пісні“. В другому відділі під назвою „Провидник народу“ виставлені Шевченкові „Гайдамаки“ та окремі ілюстрації до цієї поеми, брошура Конгресу ЗДА

я вирівав світліну з пересланого мені журналу, а саме з однієї сторінки німецького журналу „Дас Лебен“ (вересень 1933р.) де наведено також і епізод, що послужив, разом із іншими, темою моєї статті. Під вирізаною світліною було цілком ясно відруковано „Князь Вовніцера“, і я не мав підстав сумніватися в її автентичності, не знаючи ані цього князя, ані поета Шевченка, що то йому як пише ОНАЦЬКИЙ, належить світлину. Помилка дійсно дуже неприємна і я дуже прошу вибачити мені за провину, яку дійсно можу мати, себто за те, що довірився світліні, не маючи жадних сумнівів щодо її автентичності і не маючи, зрештою, і ніяких засобів, щоб сконтролювати її автентичність... Варто було б, щоб наші шевченківці відшукали одне число журналу „Дас Лебен“ за вересень 1933 і ствердили, що там під портретом Т. Шевченка стоїть підпис „Князь Вовніцера“.

Чого-чого, а покласти колінь у „князі“ та ще й з таким екзотичним прізвиськом, наш великий поет певно, ніколи не сводивався... ПРИМІТКА. Портрет Т. Шевченка, переданий до Східного Вищого Королівського Інституту, що називається тепер Університетським Східним Інститутом в Неаполі, належав „колись Українській Дипломатичній Місії в Італії, а намалював його в 1919 р. Юрій Вовк, племянник посла Дм. Антоновича.

„Думи мої, думи мої“, „Перебендя“, „Катерина“, „Тополя“, „Думка“, „До Основа'яненка“, „Іван Підкова“ і „Тарасова Ніч“. Ілюстрацію до цього першого видання „Кобзаря“ виконав був приятель Т. Шевченка В. Штерберг. Зроблено передрук з оригінального примірника першого видання, що зберігається в бібліотеці проф. Олександра Колеси.

Шевченківська виставка в публічній бібліотеці в Нью Йорку

Нью Йорк. — Славистичний Відділ ньюйоркської Публічної бібліотеки влаштував для ашування пам'яті Тараса Шевченка у сторіччя його смерті окрему виставку творів Т. Шевченка, його малюнків, праць і видань про нього. Т. Шевченко — національний герой України! Виставка приміщена на другому поверсі центрального будинку бібліотеки при 5-й Евної і 42-й вулиці в 9 габльотках. Триватиме ця виставка до 14 квітня і відкрита вона кожного дня від 9-ої перед полуднем до 10 веч. і в неділі від 1 по пол. до 10 веч.

Виставку влаштовано заходами Управи Славистичного Відділу, що працює під проводом п. Джана Міся, зокрема при активній співпраці його заступника п. Алексія Аранчія, естонського поета, і п. Романа Ільницького співробітника Славистичного Відділу.

Виставка поділяється на відділи. В першому відділі „Поет“ показані різні видання „Кобзаря“. Його вибрані твори в перекладах на різні мови, в тому проф. Меннінга і останнє видання УНСоюзу і НТШ „Думи і пісні“. В другому відділі під назвою „Провидник народу“ виставлені Шевченкові „Гайдамаки“ та окремі ілюстрації до цієї поеми, брошура Конгресу ЗДА

ка. Виставку влаштовано заходами Управи Славистичного Відділу, що працює під проводом п. Джана Міся, зокрема при активній співпраці його заступника п. Алексія Аранчія, естонського поета, і п. Романа Ільницького співробітника Славистичного Відділу.

ШЕВЧЕНКО — ПОРТРЕТИСТ

Від доакадемічних часів аж до самої смерті Т. Шевченка уділяв мальованню портретів дуже велику увагу.

Портрети малював з різних причин і в різні часи свого короткого життя, як кріпак, на заслання і як вільна людина. Одні портрети Т. Шевченко мусів малювати для опанування олійної техніки мальовання портретів, які не давали задоволення під час науки з Академії Мalarетва.

Другі портрети, й таких є поважна кількість, становили портрети друзів, приятелів та осіб які йому подобалися.

Т. Шевченкові доводилося малювати також портрети з чужих мотивів, під час перебування у гостині у різних осіб в Україні, Петербурзі, Саратові та інших містах.

Деяка кількість портретів творять групу дарованих портретів, які доказ відносно за значиль до нього ставлення та почті при визволенні: солдатської неволі.

Однак найбільше портрети виконано на замовлення для заробітку. До цієї групи належать портрети осіб, яких Т. Шевченко не шанував, а навпаки, у своїх поезіях їх осуджував. До таких портретів належать ілюстрації книжок „Русские полководцы“, „Історія князя італійського графа Суворова...“ й др. Там знаходимо портрети Петра І, Суворова, Кутузова і інших.

Найціннішу для нас групу портретів творять автопортрети Т. Шевченка, яких зроблено понад 30, а збереглося 20. В дійсності було їх більше. Нині Т. Шевченко вчився о фортвової техніки.

Техніка мальовання портретів з різноманіт. Олівець звычайний, білий й кольоровий крейда, туш, сепія, акварель і олія. До праці Т. Шевченко уживав крім пензля — перо та різноманітний папір.

Під кінець життя Т. Шевченко захопився офортвовою технікою й досягнув величезних успіхів, як новатор і неперевершений артист — малював офорт, за що дістав титул: художника Академії Мalarетва.

Офорт Т. Шевченко робив зі своїх портретів, з малюнків інших малюнків та з фотографій.

На підставі записок в „Журналі“ (дневнику) та виношуючи із спогадів різних осіб, які були нам доступні — Т. Шевченко зробив 127 портретів. До того числа не входять ескізи та шкідливі зроблені в альбомах.

Це число творять викінчені портрети, здебільшого з підписом автора а часом й датою виконання. З поданого числа 127 портретів — не знайдено 37 портретів. Цілком певно, що кількість портретів є більша. Кожного року знаходяться нові й неznані досі малюнків праці Т. Шевченка а між ними й портрети.

Якщо укласти намальовані портрети за їх кількістю в хронологічному порядку то найбільше намальовано портретів:

- 1) Під час другої поїздки в Україну — 21
- 2) Під час подорожі до Петербургу з Новопетровського укріплення — 21
- 3) За часів студій в Академії Мalarетва — 17
- 4) У Петербурзі — 12
- 5) В Україні в рр. 1843 - 47 (Арх.Ком.) — 11
- 6) В Оренбурзі — 11
- 7) В Україні у різні часи — 11
- 8) У Новопетровському укріпленні 1850 - 1857 — 9
- 9) До акад. студій — 6
- 10) Під час Аральської експедиції (1845 - 1847) — 4
- 11) У Раїмі (1856) — 3
- 12) У Москві — 1

З того зіставлення бачимо, що найбільше творив Т. Шевченко в портретовому мистецтві за різні часи перебування в Україні.

Загалом всі дослідники малюнків творчості Т. Шевченка визнають його визначним портретистом. Всі дивуються техніці його рисунка його сміливій руці, і чіткому відзеркаленню самих постатей.

З автопортретів найкращих з рисунком пером зроблений й Яготині 1843 р. та офорт 1866 року (Шевченко зі свічкою в руці з останніх років Академії Мalarетва). Згадується, що цей офорт зроблений з олійного портрету, який мистеців не подобався й був ним знищений.

Л. Бачинський

Кирило Цепенда

ХОРОВІ ТВОРИ ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ПОЕЗІЙ

У століття смерті Тараса Шевченка все українське суспільство готується до величавого відзначення цієї історичної події. Тому не дивно, що всі громадянські й музичні організації об'єднуються, щоб виконати найкращі зразки вокально-хорової й інструментальної творчості. Величавіше Шевченка знайшли прекрасне відзеркалення у вокальних й оркестральних творах композиторів такої міри, як М. Лисенко, К. Стеценко, М. Леонтович, М. Вербицький, М. Аркас, А. Вахнянин, Г. Тополицький, Я. Степовий, Д. Січинський, Л. Тодкевич, В. Барвінський, Л. Ревуцький, П. П. Углицький, З. Лятошницький, М. Вериківський, А. Штогаренко, П. Козичський, З. Лисько, Ю. Мейткус, В. Йорши, А. Рудницький та багато інших.

Століття смерті нашого Гей повинно стати заохотою до виконання високоартистичних творів, гідних нашого Поета, й музичній обробці найбільш авторитетних композиторів Шевченківської Академії, опери до текстів Шевченка і відповіді інсцензації мають бути виконувани на найвищому рівні, щоб захопити чужинців музичний світ якості й глибиною нашого музичного мистецтва.

Існують прекрасні хори нашої, які своєю співучою культурою створили дуже високу. Хоровий спів зробив останні роками неперервний потіп, Українці, як нарід, особливо обдарований музикально, й зацікавлені в хоровому співі. Мусимо, однак, йти з духом часу, шукати нових творів більших музичних форм, заінтересувати кращими хорами інших народів, щоб вилучувати й розуміти їхні питомості. Наш вроджений талант до музики доповнюється знанням, і тоді починаємо, як багато хороших й музичних проблем ми інакше розуміли й приймали раніше.

Вертуючись до Шевченківських святкувань, хочу хоча б частково висловити найважливіші твори мистецької й трагічної вартості. І так, часом до вибору музичної обробки „Заповіту“ таких композиторів: М. Лисенка, К. Стеценка, О. Кошиця, С. Людкевича, В. Барвінського, М. Вербицького, Б. Лятошницького. Найбільшу кількість музичних творів до слів Т. Шевченка написав М. Лисенко у формі соль, дуетів, терцетів для мішаних і чоловічих хорів у формі кантат з оркестром або фортепіаном, усіх понад 80.

До залізкового репертуару наших хорів слід зачислити: „Було колись на Україні“ — М. Лисенка, його ж „Жалібний марш“; „Думи мої“ — С. Воробкевича; „Садок вишневий“ — А. Вахнянина; „Сонце заходить“ — Роздольського; „Ой три шляхи“ — Тополицького; „Тече вода“ — С. Воробкевича; „Рече та стоїть“ — М. Лисенка; „Чого мені тяжко“ — А. Вахнянина; „Садок вишневий“ — А. Вахнянина; оригінальна композиція З. Лиська „Катерина“ для трьох баритонів; поема „Чернець“ — М. Вериківського та багато інших.

Хоч це не повне висловлення музичних творів до слів Т. Шевченка, але при виконанні їх у великій мірі заінтересуємо своїх і чужих слухачів, і тим причинимо до ще більшого спопуляризування української пісні, присвяченої пам'яті нашого Гейя, Тараса Шевченка.

ШЕВЧЕНКО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

пізніше вступив до монастиря ОО. Василіян) був талановитим поетом і склав ось такий вірш, що мав заступити слова кантати:

Гей же, Тарасе, гей же, Кобзарю,
Встань на хвилю на могилу
І віщим словом, пісні гомоном,
Додай нам духа й сили.

Ми волю твою, в кривавім бою
Розізнаєм цілому світу,
Ми всі полюбим, але покажем
Віру в слова Заповіту!

Мелодію до цих слів творила відома наша пісня „Гей, не тупітьте добрі люди“. Вже ця перша точка програми, з таким бадорим у тому сляі й на тому місці змістом, вплинула на привабливі, як цілющий бальзам. Розвивав сум, уступив песніміз. На естраду виступив головний промовець — д-р Володимир Старосольський. Його промова була не тільки звеличанням заслуг Шевченка, але й він розкрив він перед нами також програму діяльності, що слід робити в дану хвилю для української справи в політичному огляді. Привабливі слухали його слів і глибоко відчували їх значення. Але не один з-поміж нас навіть дещо заздрив „щасливому“ прелегентові, що він за день або два покине вже Домб'є й переїде на вільну Українську Землю. Та грубо помилялися ті, що так думали. Поляки, які так часто доміли своїм зобов'язанням, не дотримали їх і цим разом. Саме під ту пору польська військова команда підготувала велику офензиву при допомозі знаменито вивинуваної армії Галлера, отож, щоб д-р Старосольський, який міг знати про воєнні плани поляків, не перестеріг Українського Уряду перед грудною небезпечкою, поляки відклали своє попереднє рішення. Формально дозволили тріви Старосольському виїхати з табору, але в дальшій дорозі його наново арештували й в найближчому часі привели нову до Домб'я...

Черговою точкою програми Шевченківського свята на Домб'ю була відома пісня Ніщинського „Закувала та сива зозуля“, з теноровим солом диригента Михайла Волошина. Ця пісня, виконана під мистецьким оглядом дуже дбайливо зробила велике враження, в очах глядачів осіб виступили слюзи. Програму доповнили ще якісь декламації, але хто тоді декламував і що саме — вже собі не пригадую.

Ми вийшли з цього свята обновлені духом і насичені вірою в краще майбутнє

Багато концертів у честь Шевченка й чув згодом і багаті з-поміж них, виконані навіть арказово, не залишили по собі такого тривалого спомину, як саме цей на Домб'ю, що проминув у глибокому контемплативному настрою в таборі для політичних в'язнів під польським пануванням.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

3 життя Монреалю

Одною з найстаріших дільниць міста Монреалю є дільниця Пойнт Ст. Чарлз. Тут вперше прибули наші піонери, тут вперше був осілок українського життя. Ті перші піонери заснували Т-во Просвіти ім. Тараса Шевченка, що ще досі стоїть як свідок слави дільниці, та провадить свою культурну працю. Вони, ті перші піонери, організували допомогли Т-во „Самоміч“, що вже існує 55 літ. В пізніших часах організовано і поставлено церкву св. Духа.

Тими першими організаторами Т-ва Просвіти були о. д-р Перепелиця і о. д-р Редкевич. За їхньої невтомної праці поволі розвинулось загальне українське життя не тільки в дільниці Пойнт Ст. Чарлз, але і в цілому Монреалі.

Тепер маємо аж 5 грек.-кат. церков і 4 православні церкви, а також нові національні українські організації, що їх очолює Комітет Українців Канади в Монреалі.

В 1956 році Т-во Просвіти ім. Т. Шевченка відіслало свій перший прапор, наданий в 1916 році, до Українського Музею в Вінніпегу, що є цінністю цілої Канади.

Багато мешканців дільниці Пойнт Ст. Чарлз, а в тім числі членів Т-ва Просвіти, є членами Українського Народного Союзу, давнього Відділу 474, а тепер переорганізованого і злишеного Відділу 471, що постійно розвивається.

Слід підкреслити, що більшість членів є в молодечім департаменті, що є доброю запорукою на розбудову УНСОУ.

Дай, Боже, щоб в дільниці Пойнт Ст. Чарлз далі не впинило провадитися релігійна і культурно-освітня праця, та щоб щораз більше і більше українців було в рядах членів Українського Народного Союзу.

В. Гуналовський, член Відділу 471 УНС.

Член Конгресу проти Корпусу миру

Вашингтон. — На річних зборах Республіканської Жіночої Конференції промовляла пани Френсес П. Болтон яка є членом Палати Репрезентантів, і заявила, що за-протестуваний президентом Кеннеді Корпусу миру є „жахливою річчю“. Присутні жінки оплесками зустріли цю заяву, на що пани Болтон сказала, що ці оплески знають з її серця важкий камінь. Після зборів вона заявила журналістам, що вона тому критикує проєкт Кеннеді в цій справі, бо справу Корпусу миру починають здійснювати з таким поспіхом, що готові вислати американських юнаків за кордон без належної підготовки, де вони можуть зробити більше шкоди як добра. Ці люди не знають обставин, де вони мали б працювати і не знають, що вони там мали б робити. Пани Дейвід Ферналд прочитала статтю вашингтонського кореспондента щоденника „Ді Таймс оф Інді“, який твердить, що американці не зможуть діяти серед тих обставин, які вони знайдуть в Індії. Пани Волтон остерігалась проти поспіху в організації Корпусу миру.

НОВІ КНИЖКИ

Віктор Доманіцький — Тарас Шевченко (Синтетично-націоналістичний студій його життя й творчості).

Накладом автора. Шигаго, Ілліной, 1961. Стр. 116, з 4 автопортретами Шевченка й 27 малюнками.

Книжка складається, крім вступу й бібліографії з 19 розділів; деякі з них, це цілком нові й оригінальні речі, ніде й ніким ще не опрацьовані. Як от, напр. Т. Шевченко як знавець українського звичаєвого права; Т. Шевченко — один з камінів науки про націю; Т. Шевченко національний ідеолог і етнополітик українського народу; Т. Шевченко-прозорик визволення поневолених народів і світової боротьби з російським імперіалізмом; Націоналізм ролі Тараса Шевченка. Крім того в книжці 31 репродукція з найліпших малюнків і гравюрських творів Шевченка, які представляють його реліквію, як малюнка-гравюра.



(Courtesy Nat'l Cartoonists Society)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗУ

Москва просочується своїми впливами на Кипр

Нікозія. — В минулому році створено на незаанімованій території колонії, „елер самостійний державний Кипр“. Товариство кипрської незалежності, яке — як стверджують — є „атомом“ для підтримки соціалістичної акції, „комуністичні послання“ двох „кипрських мист“, Лімасолу та Фамагусті, спонзорували заснування цієї організації і поруч, очевидно, з соціалістичним послом Павлом Сомонініним. Більшість пілжодить до кипрського громадянства дуже обережно і „делікатно“, приховуючи покіх своєю політичну пропаганду. Наговорюючи тільки про господарські й культурні зв'язки. Між СССР і кипрським урядом підписано торговельну угоду, за якою Совети спрваджуватимуть з Кипру роздизинки і цитрини, а експортуватимуть туди лісобоушівельний матеріал та цемент. Друга угода говорить про обмін кипрських овець за советськими (українськими!) цукором. Кипр ататипи всі ті господарські користі, що їх він має за англійського володіння — передусім велику кількість „робітників“ і робітників, опдачувавших англійською адміністрацією — опинився у скрутній господарській ситуації і тому не може в принципі відкрити деспоту, що б вполюване Москва ніби без будь-яких політичних передумов. Але Кипр належить до Британського Коммонвелту і Англія має на ньому сильну морсько-летунську військову базу, яка є ключем до східної частини Середземного моря. Тому більшовикам залядають страшенно загрозитись там своїми ячейками.

Плянують реорганізувати цивільну оборону програму

Вашингтон. — Директор Уряду Цивільної і Оборонної Мобілізації Френк Б. Елліс заявив, що цивільна оборона програма з зовсім незадовільна, і тому він, на рекомендацію президента Кеннеді П. вивчає та за кілька днів має злати про це звіт урядові. Урядові цієї агенції повідомляють, що Елліс має запропонувати на та раз збільшити суму \$104,000,000, яких закладав був у своєму бюджеті-проєкті президент Алленгавер в січні ц. р. В минулому році Конгрес зменшив на 76 відсотків запропоновані видатки на цивільну оборону. Елліс пропонує, щоб голова цієї агенції мав рангу Президентового кабінету, бо тоді зріє би її престиж. На думку Елліса треба освідомити американський нарід про важливість агенції цивільної оборони на випадок загальної атомової війни, бо від належної розбудови цивільної оборони може залежати те чи американський нарід пережить зможе нову війну.

У Кенії в Африці тамошня англомовна преса далі атакує американського асистента державного секретаря Меннена Вільямса за його вислів під час своїх відвідів у Кенії, що ЗДА підтримують політику „Африка для африканців“. Хоч потім Вільямс пояснив, що під „африканцями“ він не розуміє тільки жорнів, а всіх, без уваги на расу й колір, проте ця його заява викликала бурю протестів збоку білих поселенців.

Суперечні вістки про замирення в Альжирі

Париж. — Оптимістичні та песимістичні вістки появились на тему французько-альжирського порозуміння та проголошення в Альжирі військового перемир'я. Вістки про осягнення вже порозуміння в тайних переговорах французького уряду з представниками альжирсько-арабських партизанів були такі чутелні, що прем'єр Мішель Дебре проголосив їх офіційне спростування. Проте інша офіційна особа, міністер інформації туніського уряду, Мохаммед Масмуді, який переводив переговори з президентом де Голлем, що попередили конференцію де Голля з туніським президентом Габібом Бургібою 27 лютого ц. р., рішуче заявив, що ні французький уряд ані альжирсько-арабські партизани не ставитимуть таких вимог, які для другої сторони були б несприйнятливими. Тому він запевнив, що французько-альжирські переговори відбуватимуться в найближчому часі і повинні бути — відкриті. Північно-африканські араби бучім-то розчаровані, що до цього часу французький уряд не перевіз в'язників чотирьох видатних альжирських націоналістичних арабів з далекої і суворой в'язниці під Париж, щоб вони могли взяти безпосередню участь у переговорах, як цього вимагають арабські націоналісти. Де Голь бучім-то занахав пимати, щоб спершу арабські партизани проголосили перемир'я, а щойно потім, щоб почалися переговори. З другого боку арабські націоналісти бучім-то погодилися включити в оті наради також не націоналістів з-посеред арабського населення в Альжирі.

Летунство контролюватиме програму військових сателітів

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МакНамара видав розпорядок про те, що летунство контролюватиме програму військових сателітів. Згідно з цим розпорядком летунство дбатиме про розвиток військових сателітів за вимком деяких проєктів, які мусять залишитися при інших родах зброї. До цих вимків належать: програма навігаційних сателітів, яка мусять залишитися про флоту, і програма комунікаційних сателітів, що і надалі буде під контролем армії. Всі інші сателітні програми будуть під контролем летунства, яке дстане аж 91 відсоток із бюджету, призначеного на будову сателітів, в сумі \$250 мільйонів. Розпорядок МакНамари є поширенням того зарядження, яке в 1959-му році видав був секретар оборони Ніл МакРой. Тільки теперішній розпорядок є гостріше і лясніше зредагований.

СССР бучім-то хоче купити в ЗДА товарів за \$1 білйон

Москва. — Советський віцепрем'єр Анастас Мікоін заявив американському промисловцеві Армандові Гаммерові з Лос Анджелесу, який 17 лютого ц. р. розмовляв у Москві з Хрущовим, що СССР готові закупити в Америці різні товари нестратегічного характеру на загальну суму коло 1 білйона доларів. Мікоін бучім-то скаржився, що найбільшою для більшовиків перешкодою в торгуванні із ЗСШ є рішенням Деріава: с відключення в останньому моменті офіційних дозволів на експорт американських товарів.

Студіант (Калесажона) Громади Українського Народного Союзу заповнив нашим дітям англійську, а з ними краще й більше життя! Не злишайтесь! Забезпечення наших дітей!

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ бл. п. о. Василя ЛИЦИНЯКА

Крилошанна Львівської Митроп. Капитули і Поч. Пралата

бл. п. Софії з Козловських ЛИЦИНЯКОВОЇ

буде відправлена

ЗАУПОКИНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в СУБОТУ 11-го березня 1961 р. в год. 6:45 рано в церкві св. Юра в Нью Йорку при 7-й вулиці.

ДІТИ І РІДНЯ

ПОДЯКА

Волею Всевишнього, дня 27-го січня 1961 р., відійшла від нас назавжди, після довгої та тяжкої недуги, Дорога наша ДРУЖИНА І МАМА

бл. п. ВАРІЯ РЯБКО

ПОХОРОН відбудеться на місцевому цвинтарі в Кемдені, Нью Дж., в дні 1-го лютого 1961 року.

З приховою ніс тяжкої і болючої нашої родинної втрати, почувася за свій обов'язок скласти тут всім Дружина, Приятелі, Сусіди та Знайомі нашу сердечну і глибоку подяку.

ВАСИЛЬ — чоловік
ЛІДА І РИНАРД — діти

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ПОВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ КОМІТЕТ — ФЛІЯ УККА

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ І НЮАРКУ, П. ДЖ.

запрошують представників українських Церков, Організацій, Товариств, Фінансових Установ та активних в суспільно-громадській роботі Громадян на

ЗБОРИ в цілі створення Шевченківського Комітету, по будові ПАМ'ЯТНИКА ПОЕТОВІ у ВАШИНГТОНІ.

Збори відбудуться в неділю, 19-го березня 1961 р. в год. 3:00 по полудні, в залі Т-ва „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ“ — 508-512 18-та Еве. в НЮАРКУ, Н. Дж.

Нашою присутністю на Зборах покажимо, що Українська Громада Ньюарку і Околиці об'єднана ШЕВЧЕНКОВИМ запам'ятов.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

РІЧНІ ЗБОРИ

Річні Збори Членів TRIDENT SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION — відбудуться в четвер, 23-го березня 1961 р. при 760 Clinton Avenue — NEWARK, N. J. в год. 2:30 по полудні.

На Зборах відбудеться вибір трьох директорів та погодження інших справ, що можуть виникнути перед Зборами. Вибірчі кімнати, для вибору директорів, будуть відкриті від год. 2:30 до 3:30 по пол.

Петро ЦАП — секретар

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ у „СВОБОДІ“

Адміністрація „СВОБОДИ“ повідомляє, що відуча на зустріч загальним побажанням, вона в цьому році призначить окремі палати збільшеного великого числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажаний. Ціни оголошень:

1 палат через 1 палатку	5 2.25
1 палат через 2 палатку	4.25
2 палат через 2 палатку	8.50
3 палат через 2 палатку	12.75
4 палат через 2 палатку	17.00
5 палат через 2 палатку	21.00
6 палат через 2 палатку	25.00

Треба сподіватися, що загальне народне громадянство використас це нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдалішніх закутках світу, куди навард чн звичайна пошта занеся б таку вістку. Великий тираз „СВОБОДИ“ та відомийши зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартості і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надіслати — НАПРИМІШНІ до 30-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.

В 11-ту РІЧНИЦЮ ГЕРОНСЬКОЇ СМЕРТІ командира УПА ген.-хор. Т. ЧУПРИНКИ-Р. ШУХЕВИЧА

відбудеться в СУБОТУ, 11-го БЕРЕЗНЯ 1961 р. — в год. 8:00 вечора в церкві св. ЮРА — в НЮ ЙОРКУ

ПАНАХИДА

Нісля Панахиди відбудеться в Домі Організації Визвольного Фронту 315 Іст 10-та вул. в Нью Йорку

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ

присвячені пам'яті генерала. Слово вголосить — Івн. А. ГОНЧАРІВ. ДО УЧАСТІ В ПАНАХИДІ І СХОДИНАХ ЗАПРОШУЮТЬ. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ в НЮ ЙОРКУ

Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій м. Нью Йорку, ВІДІЛ УККА

Наукове Т-во ім. Шевченка в Америці Неділя, 19-го березня 1961

год. 7:45 вечора Carnegie Hall 154 W. 57th Street — New York, N. Y.

ПОКЛІН ШЕВЧЕНКОВІ в сторіччя смерті

В ПРОГРАМІ: Промови: голова НТШ — проф. Романа СМАЛЬ-СТОП-КОГО і спікера Дж. ДЖЕВІТСА; Проклячення Шевченківського Роду посадином Робертом ВАГНЕРОМ;

Український хор „ДУМКА“ — в числі 150 осіб; СИМФОНІЧНА ОРКЕСТРА — дир. Іван ЗАДОРОВНИЙ; Артист Євген КУРІЛО — рецитация;

Марія ДИСОПЕ — сопрано Нью Йорк Сінті Опера; Осип СТЕЦУРА — баритон, оперний співак.

Передпродаж білетів в Українських Книгарнях. В суботу 1-го неділю — при кассі Carnegie Hall.

Субота, 18-го березня 1961

год. 7:30 вечора в УНДОМІ — 140, 2-га Еве — Нью Йорк.

БЕНКЕТ — ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА З НАУКОВЦЯМИ

з нагоди СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ.

Товариствами на бенкеті будуть: а.в. Р. ОЛЕСНИЦЬКИЙ і ред. І. КЕДРИН-РУДНИЦЬКИЙ

В мистецькій частині виступлять: Марта КОВРІН-КОКОЛЬСЬКА, сопрано, при аккомпаніменті п. Галі КЛИМ та відомі письменники-гумористи Іван КЕРНІЦЬКИЙ (ІКЕР) і Микола ПОНЕДІЛОК.

Вступ — \$8.00 від особи.

— УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ — своєю численною участю вшанують пам'ять найбільшого Сина України.

Ювілейний Комітет Ньюарку, Н. Дж. й Околиці

під протекторатом НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА в ЗДА — в лаштовус —

в НЕДІЛЮ, 12-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.

в год. 2:30 по полудні в залі MOSQUE THEATRE — 1020 Broad Street, NEWARK, N. J.

ЮВІЛЕЙНЕ ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО

В ПРОГРАМІ СВЯТА:

Святочне слово — д-р Я. ПАДОХ, в українській мові; — д-р Р. ОЛЕСНИЦЬКИЙ, в англійській мові.

Солісти: — Марія ПОЛІНІЯ-ДИСОПР, сопран; — Осип СТЕЦУРА, баритон.

Деклямація — Лідія КРУШЕЛЬНИЦЬКА.

Сполучені хорі: — „ДУМКА“ — Нью Йорк, „ТРЕМБІТА“ — Ньюарк під диригентурою Івана ЗАДОРОВНОГО.

КВИТКИ В ЦІНІ: \$3.00, \$2.50, \$2.00 — для старших і \$1.50 — для шкільної молоді, можна набути в українських підприємствах: „ВАЗАР“, „ГОВЕРЛЯ“, „ДНІПРО“, „ДЕЛЬТА“, „СТИЛЬ“.

„І МЕНЕ В СІМІ ВЕЛИКИ... НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОМ'ЯНУТИ НЕЗЛИМ ТИХИМ СЛОВОМ“.

Тож будьмо вірні цьому заклику ПОЕТА своєю присутністю на святі.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ СВЯТА

